## 114018 ـ قانۇنۇك نەجىس ئىكەنلىكىنىڭ دەلىلى ۋە ئالىملارنىڭ قارىشى

### سۇئال

شەۋكانى رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: نەجاسەت دېگەن 1-كېچىك ئوغۇل بالىدىن باشقا ئىنسانىنىڭ چوڭ-كىچىك تەرىتى. 2- ئېتىنىڭ شالى. 3- تېزەك ۋە پوق، 4- ھەيز قېنى. 5-چوشقا گۆشى قاتارلىقلار، بۇنىڭدىن باشقا نەرسىلەر گەرچە ئىنسانىنىڭ نەزىرىدە بەك پاسكىنا بولسىمۇ نەجىس ئەمەس، چۈنكى قۇرئان ۋە ھەدىستە ئۇ نەرسىلەرنى يېيىشنىڭ ھارام ئىكەنلىكىدىن باشقا چەكلەنگەنلىك توغرىسىدا دەلىل يوق، مېنىڭ سوئالىم: ئىنسانىنىڭ، ھايۋانىنىڭ قېنىنىڭ ۋە ئۆزى ئۆلۈپ قالغان ھايۋانىنىڭ نەجىس ئىكەنلىكىنىڭ دەلىلى نېمە؟، بۇ توغرىدىكى سەھىھ قاراش قايسى؟، چۈنكى ھەربىر قاراش ئىگىلىرى ئۆز قارىشىنىڭ قۇرئان، ھەدىستىن ئېلىنغانلىقىنى ئوچۇق بايان قىلىدۇ، ئۇلارنىڭ قايسىسىغا ئەگىشىمەن؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

### تەپسىلى جاۋاپ

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابئاتلىرىغا ۋە ساھابىلارغا ئاللاھنىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

ئېقىۋاتقان قان بارلىق ئالىملارنىڭ بىرلىكى بىلەن نەجىستۇر. قۇرئان، ھەدىستىكى ئوچۇق دەلىللەر بۇنى ئىپادىلەيدۇ. ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: قُل لاَّ أَجِدُ فِيمَا أُوْحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّماً عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلاَّ أَن يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَماً مَّسْفُوحاً أَوْ لَحْمَ خِنزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقاً أُهِلَّ لِغَيْرِ اللّهِ بِهِ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلاَ عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ تەرجىمىسى: « ئى مۇھەممەد ! ئېيتقىنكى، ساڭا ۋەھيي قىلىنغان ئەھكاملار ئىچىدە، ئۆزى ئۆلۈپ قالغان نەرسە ياكى ئېقىپ چىققان قان ۋە ياكى چوشقا گۆشى - چوشقا نەجىس يېمەكلىكلەرگە ئادەتلەنگەنلىكى ئۈچۈن چوشقا گۆشى پاسكىنىدۇر - ۋە ئاللاھتىن غەيرىنىڭ ئىسمى ئېيتىلىپ بوغۇزلانغان گۇناھقا سەۋەب بولغان مالدىن باشقىسىنى ھەر قانداق ئادەم ئۈچۈن ھارام كۆرمەيمەن .كىمكى ئۇلاردىن )يۇقىرىقى ھارام قىلىنغان نەرسىلەردىن (نائىلاج ۋە بىئىختىيار ھالدا ھاياتىنى ساقلاپ قالغۇدەك يېسە) ھېچ گۇناھ بولمايدۇ، چۈنكى پەرۋەردىگارىڭ مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، بەندىلىرىگە مېھرىباندۇر.» [سۈرە ئەنئام- 145 ئايەت].

ئىمام تەبەري رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ " :ئايەتتىكى"رىجسۇن "دېگەن سۆز: نەجىس ۋە سېسىق دېگەن بولدى". ["جامىئۇل بايان" 8-توم 53-بەت].

سەھىھ ھەدىستىن بولغان دەلىل: ئەسما بىنتى ئەبۇ بەكىر رەزىيەللاھۇ ئەنھا مۇنداق دەيدۇ: بىر ئايال پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا كېلىپ مۇنداق دېدى: بىرىمىزنىڭ كىيىمىگە ھەيزنىڭ قېنى يۇقۇپ قالسا قانداق قىلىمىز؟ دېگەندە،

پەيغەمبەرئەلەيهىسسالام:«ئۇنى تاتىلاپ چىقىرىۋېتىپ، ئاندىن سۇ بىلەن يۇيۇپ سىقىۋېتىپ ئاندىن ئۇ كىيىمدە نامازئوقۇسۇن» دېدى. [بۇخارى رىۋايىتى 227-ھەدىس. مۇسلىم رىۋايىتى291-ھەدىس].

ئىمام بۇخارى "قانىي يۇيۇش توغرىسىدىكى باب"دەپ كەلتۈردى، ئىمام نەۋەۋىيمۇ" قانۇن نىجىس ئىكەنلىكى ۋە ئۇنى قانداق يۇيۇش توغرىسىدىكى باب" دەپ كەلتۈردى. ھەدىس گەرچە ھەيزىنىڭ قېنى توغرىسىدا كەلگەن بولسىمۇ، لېكىن ھەيزىنىڭ قېنى بىلەن باشقا قانۇنىڭ ئارىسىدا پەرق يوق، قانۇنىڭ ھەممىسى قايسى ئورۇندىن چىقسۇن نىجىس، بۇ ھۆكۈمدە ساھابىلاردىن، تابىئىنلاردىن ۋە مەزھەپ ئىمامىلىرىدىن ئىبارەت بولۇپ ئالىملارنىڭ ئارىسىدا ھېچ ئىختىلاپ يوق.

ئىمام ئەھمەد رەھىمەھۇللاھدىن: قان توغرىسىدا سوئال سوراپ، سىلىچە قان بىلەن قۇسۇقنىڭ ھۆكمى ئوخشاشمۇ؟ دېگەندە، ئىمام ئەھمەد: "قان توغرىسىدا ئالىملار ئارىسىدا ئىختىلاپ يوق، قۇسۇق توغرىسىدا ئالىملار ئارىسىدا ئىختىلاپ بار دېگەن". [ئىبنى تەيمىيىنىڭ "شەرھى ئۇمدەتۇل پىقھى" 1-توم 105-بەت].

ئىمام نەۋەۋي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "قانۇنىڭ نىجىس ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدىغان دەلىللەر ئېنىق، ئۇ توغرىدا مۇسۇلمان ئالىملارنىڭ ئارىسىدا ئىختىلاپ بار ئىكەنلىكىنى بىلمەيمەن، پەقەت "ھاۋي" نىڭ ساھىبى ۋە بەزى ئەھلى كالامچىلار قانۇنى پاك دېگەن، لېكىن ئەھلى كالامچىلار ئىجمائ ئەھلىدىن ھېسابلانمايدۇ، بو قاراش پىقھى مەسىلىلەردە بىزنىڭ يارەنلىرىمىزدىن بولغان كۆپچىلىك ئۇسۇل ئالىملىرىنىڭ توغرا قارىشىغا خىلاپتۇر. ["ئەل مەجمۇئ" 2-توم 576-بەت].

نۇرغۇن ئالىملار ئىلگىرى ئىمام ئەھمەد ۋە نەۋەۋي زىكىر قىلغاندەك، قانۇنىڭ نىجىس ئىكەنلىكىگە ئالىملارنىڭ بىرلىكىنى نەقل قىلدى، ئۇلاردىن ئىبنى ھەزمى" ئىجمائ نىڭ دەرىجىسى" 19-بەتتە، ئىبنى ئابدۇل بەر" ئەتتەمھىد" 22-توم 23-بەتتە، ئىمام قۇرتۇبي" ئەل جامىئ لىئەھكامىل قۇرئان" 2-توم 210-بەتتە، ئىبنى رۇشد" بىدايەتۇل مۇجتەھىد" 1-توم 79-بەتتە ئىبنى ھەجەر "پەتھۇل بارىي" 1-توم 352-بەتتە ۋە يەنە باشقا ئالىملارمۇ نەقل قىلغان.

شەرئىتنىڭ ۋە ئەقىلنىڭ تەقەززاسى بويۇنچە ئېيتقاندىمۇ، مۇشۇنداق كۆپچىلىك ئالىملارنىڭ نەقل قىلغان ۋە بېكىتكەن سۆزىگە ئەگىشىش زۆرۈردۇر. بۇ سۆز قۇرئان ۋە ھەدىسنىڭ ئوچۇق دەلىلى ئاستىگە قۇرۇلغان سۆزدۇر. شەۋكانىي ۋە ئۇنىڭغا ئەگەشكەن كىشىلەرنىڭ قانۇنىڭ پاكىز ئىكەنلىكىنى بېكىتكىنى كۆچلۈك ئەمەس، دەلىلگە ۋە بىرلىككە زىتتۇر. بۇنى ھەيرانلىق ۋە ئىككىلىنىشنى قوزغاشنىڭ ئورنى قىلىۋالماسلىق كېرەك، شۇنداقلا بەزى دىنى ئوقۇغۇچىلار گۇمان قىلغانغا ئوخشاش قانۇنىڭ نىجىس ئىكەنلىكى ۋە باشقا مەسىلىلەردە ئالىملار ئوچۇق ۋە سەھىھ دەلىل بولمىغان مەسىلىگە بىرلىككە كەپتۇ دەپ گۇمان قىلماسلىق كېرەك.

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.